

Sygn. akt VIII GC 335/12

WYROK

W I M I E N I U R Z E C Z Y P O S P O L I T E J P O L S K I E J

Dnia 4 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Leon Miroszewski

Protokolant sekr. sądowy Emilia Marchewka

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa I. T., M. T. (1)

i M. T. (2)

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J.

o ograniczenie wykonalności tytułu wykonawczego

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powodów, solidarnie, na rzecz pozwanej kwotę 7.217,00 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych tytułem kosztów procesu.

Sygnatura akt VIII GC 335/12

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 24 września 2012 roku powodowie I. T., M. T. (1) i M. T. (2) wnieśli o ograniczenie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy z dnia 18 grudnia 2000 (sygnatura akt XV Ng 152/00) do przedmiotów znajdujących się w sporządzonym w dniu 14 stycznia 2011 roku protokole spisu inwentarza, to jest do:

- spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ulicy (...) o powierzchni 69,44 m⁽²⁾ (udział 1/2), spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ulicy (...) o powierzchni 52,2 m⁽²⁾ (udział 1/2), spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ulicy (...)/II o powierzchni 58,7 m⁽²⁾, spółdzielczego własnościowego prawa do boksu rowerowego położonego w garażowcu przy ulicy (...)-d o powierzchni 2,5 m⁽²⁾, nieruchomości zabudowanej w P. działka (...), KW (...), powierzchnia działki (...) m⁽²⁾, powierzchnia zabudowy 1251 m⁽²⁾, nieruchomości zabudowanej w P. działka (...), KW (...), powierzchnia działki (...) m⁽²⁾, powierzchnia zabudowy 1219 m⁽²⁾, nieruchomości zabudowanej w P. działka 3/39, KW (...), powierzchnia działki (...) m⁽²⁾, powierzchnia zabudowy 363 m⁽²⁾, nieruchomości zabudowanej w P. działka 3/32, KW (...), powierzchnia działki (...) m⁽²⁾, powierzchnia zabudowy 1240 m⁽²⁾, samochodu C. nr rej. (...), rok produkcji (...), zapasów towarów znajdujących się w magazynie W.W W.. Wnieśli też o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podali, że tytuł, którego ograniczenia wykonalności się domagają zapadł w postępowaniu nakazowym przeciwko S. T.. Powodowie są spadkobiercami pozwanego z tego nakazu zapłaty. Postępowanie egzekucyjne, prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie K. K., wszczęte przeciwko dłużnikowi, obecnie prowadzone jest przeciwko powodom, jako jego spadkobiercom. Spadek został nabyty przez powodów z dobrodziejstwem inwentarza. Spis inwentarza majątku spadkowego został sporządzony w dniu 14 września 2011 roku. Zdaniem powodów, zgodnie z art. 1031 § 2 k.c. za długi spadkowe odpowiadają oni wyłącznie w zakresie majątku opisanego w sporządzonym spisie inwentarza. Mimo to pozwana kontynuuje prowadzenie postępowania egzekucyjnego przeciwko powodom, kierując je do przedmiotów nie znajdujących się w sporządzonym spisie inwentarza. To, zdaniem powodów, jest niezgodne z zasadami ponoszenia odpowiedzialności przez spadkobierców za długi spadkowe, zwłaszcza, że wartość składników majątkowych zajętych w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego przed śmiercią dłużnika wystarcza do zaspokojenia roszczeń wierzyciela. Jednoczesne kierowanie postępowania egzekucyjnego do wielu składników majątkowych powodów powoduje sparaliżowanie ich życia i uniemożliwia im normalne funkcjonowanie a nadto narusza zasadę współmierności sposobów egzekucji do jej celu. Jako podstawę prawną powództwa powodowie wskazali art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., twierdząc, że zdarzeniem, o którym mowa w tym przepisie, jest śmierć dłużnika wskutek czego powodowie nabyli po nim spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Zdaniem powodów ich roszczenie znajduje też podstawę w art. 792 k.p.c.

Pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na jej rzecz zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu podniosła, że spór sprowadza się do wykładni art. 1030 k.c. w związku z art. 1031 § 2 k.c. Pozwana zaprzeczyła, że jej działania są niezgodne z zasadami ponoszenia odpowiedzialności przez spadkobierców za długi spadkowe. Według niej powodowie mają prawo powoływania się na ograniczoną odpowiedzialność za dług spadkowy do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku, a więc do kwoty 6.549.666,22 złotych, natomiast wierzytelność pozwanej jest niższa, zamyka się bowiem w kwocie około 1.200.000 złotych. Odpowiedzialność ta odnosi się natomiast do całego majątku powodów. Pozwana nie zgodziła się z twierdzeniem powodów, że śmierć dłużnika S. T. stanowi zdarzenie, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., a więc, że jego zobowiązanie, po przyjęciu spadku po nim przez powodów z dobrodziejstwem inwentarza, wygasło, choćby w sposób ograniczony.

Stan faktyczny i wskazanie dowodów.

W sprawie z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. przeciwko S. T. Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy wydał w dniu 18 grudnia 2000 roku, w sprawie XV Ng 152/00, nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 442.407,30 złotych z ustawowymi odsetkami od poszczególnych kwot składających się na należność główną, oraz kwotę 17,933,10 złotych tytułem kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 9 stycznia 2002, sygnatura akt XV GC 678/01, Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymał w mocy powyższy nakaz zapłaty i zasądził dodatkowo od pozwanego S. T. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. kwotę 12.000 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Dowody: - nakaz zapłaty Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy

z dnia 18 grudnia 2000, sygnatura akt XV Ng 152/00 (k. 15-16)

- wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 9 stycznia 2002 roku,

sygnatura akt XV GC 678/01 (k. 17).

Postanowieniem z dnia 17 listopada 2010 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, sygnatura akt II Ns 2139/10, stwierdził, że spadek po S. T. zmarłym w dniu 30 kwietnia 2010 roku w S. nabyli z dobrodziejstwem inwentarza: żona I. T., córka M. T. (1) oraz syn M. T. (2), w 1/3 części każdy. W punkcie II tego postanowienia nakazał

komornikowi skarbowemu sporządzenie spisu inwentarza po S. T.. W dniu 14 września 2011 roku dokonany został spis inwentarza majątku spadkowego. W protokole tego spisu stwierdzono, że stan czynny spadku wynosi 7.879.396 złotych a stan bierny wynosi 1.329.729,78 złotych, zatem czysta masa spadkowa stanowi sumę 6.549.666,22 złotych.

Dowody: - postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w

Szczecinie z dnia 17 listopada 2010 roku, II Ns 2139/10 (k. 18),

- protokół spisu inwentarza (k. 19-22).

W toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego z wniosku pozwanej, pod sygnaturą Km 71/09 (poprzednia sygnatura Km 123/01) Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże i Zachód K. K., między innymi zajął wierzytelności przysługujące powodom z tytułu nadpłaty w podatku dochodowym, zwrotu w podatku od towarów i usług, zwrotu części wydatków poniesionych na zakup materiałów budowlanych oraz wszystkich innych wierzytelności, wierzytelności z rachunku bankowego i świadczeń emerytalno rentowych z tytułu egzekucji roszczeń niealimentacyjnych powódki I. T., wierzytelności z rachunku bankowego powoda M. T. (2), zajął też ruchomości w postaci samochodu B. należącego do I. T., wszczął egzekucję z lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ulicy (...), wszczął egzekucję z lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ulicy (...), wszczął egzekucję z lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ulicy (...), wszczął egzekucję z lokalu użytkowego położonego w S. przy ulicy (...) wszczął egzekucję z lokalu użytkowego położonego w S. przy ulicy (...), wszczął egzekucję z lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ulicy (...), wszczął egzekucję z lokalu mieszkalnego położonego w S. przy ulicy (...).

Powodowie występowali do Komornika z wnioskami o ograniczenie egzekucji do majątku opisanego w spisie inwentarza oraz o wstrzymanie czynności komorniczych odnoszących się do innych składników majątkowych dłużników. Powodowie kierowali też skargi na czynności komornika polegające na egzekucji kierowanej do składników majątkowych nie będących składnikami masy spadkowej. Zwracali się też do pozwanej o skierowanie wniosku do Komornika o ograniczenie egzekucji poprzez prowadzenie postępowania egzekucyjnego jedynie co do składników majątkowych zawartych w spisie inwentarza po zmarłym S. T.. Pozwana odpowiedziała, że jej zdaniem egzekucja może być kierowana i prowadzona zarówno co do przedmiotów wchodzących w skład majątku wchodzącego w skład spadku jak i majątków osobistych spadkobierców. Wskazała, że powodowie powinni podejmować czynności zmierzające do jak najszybszego uregulowania zadłużenia, bowiem brak tego uregulowania spowoduje po ich stronie konieczność znoszenia prowadzonej egzekucji.

Dowody: - dokumentacja postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez

Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże

i Zachód w Szczecinie K. K. w sprawie o obecnej

sygnaturze Km 71/09 (k. 23-33, 49-59, 100, 109, 129, 157, 182-186, 206),

- pisma powodów do Komornika w postępowaniu Km 71/09 (k. 34-41),

- skargi powodów na czynności Komornika (k. 158-163),

- pismo pozwanej z dnia 24 02 2012 (k. 173).

Przedstawiony wyżej stan faktyczny jest właściwie niesporny. Pozwana nie zaprzeczyła, że prowadzona z jej wniosku egzekucja kierowana jest nie tylko do majątku stanowiącego masę spadkową po zmarłym dłużniku z nakazu zapłaty z dnia 18 grudnia 2000 roku. Spór pomiędzy stronami nie dotyczy faktów lecz prawa, na co zwróciła uwagę pozwana, a czemu nie zaprzeczyli powodowie.

Ocena prawna.

Podstawą prawną powództwa jest art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Przepis ten wyraża ogólną zasadę, zgodnie z którą uprawnienie dłużnika do wszczęcia powództwa opozycyjnego z powodu zdarzenia, które niweczy możliwość wykonania tytułu wykonawczego, jest możliwe, o ile zdarzenie to miało miejsce po powstaniu tytułu egzekucyjnego. Gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądowe zasada ta ulega modyfikacji przez to, że możliwe jest na gruncie omawianej regulacji oparcie powództwa opozycyjnego na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Powództwo o pozbawienie lub ograniczenie wykonalności tytułu wykonawczego jest powództwem o ukształtowanie prawa, co oznacza, że wyrok uwzględniający powództwo ma stworzyć nowy stan prawny co do możliwości wszczęcia lub dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony po wszczęciu przez pozwaną egzekucji, natomiast jako zdarzenie, które ma stanowić, że zobowiązanie nie może być egzekwowane, wskazano w pozwie śmierć dłużnika, wskutek której powodowie nabyli spadek po zmarłym z dobrodziejstwem inwentarza. Od razu trzeba stwierdzić, że akcent powinien być położony na zdarzenie prawne w postaci przyjęcia przez powodów spadku po dłużniku z dobrodziejstwem inwentarza, bowiem dopiero ono może być postrzegane jako zdarzenie w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1985 roku, III CZP 49/85).

Powszechnie przyjmuje się, że powództwo opozycyjne służy zwalczaniu tytułu wykonawczego w całości lub w części (por. J. Gołaczyński [red.] Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej, Warszawa 2008, s. 174), tymczasem roszczenie powodów zmierzające do ograniczenia samej egzekucji przez wyłączenie kierowania jej do majątku nie wchodzącego do masy spadkowej.

Już właściwie samo to wskazuje na bezzasadność powództwa. Powodom nie chodzi o to, że zobowiązanie wygasło wskutek śmierci dłużnika i nabycia przez powodów spadku z dobrodziejstwem inwentarza, albo że nie może być z tego powodu egzekwowane w całości lub w części. Powodowie dążą do ukształtowania sposobu, innego niż dotychczas, egzekucji całości tytułu wykonawczego wydanego na rzecz wierzyciela. W szczególności powodowie zmierzają do wymuszenia prowadzenia egzekucji skierowanej wyłącznie do majątku należącego do masy spadkowej, a ściślej konkretnych rzeczy z tej masy.

Żądanie powodów zakłada pominięcie rzeczywistego znaczenia uprawnienia spadkobiercy wynikającego z art. 1031 § 2 k.c. Powodowie powołali się na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1985 roku (III CZP 49/85) natomiast teza tego orzeczenia odnosi się właśnie do wskazanej normy materialnoprawnej, która określa ograniczenie egzekucji polegające na tym, że odpowiedzialność za długi spadkowe spadkobierców, którzy przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza, ogranicza się do wartości stanu czynnego spadku. Zgodnie z art. 1030 k.c. od chwili przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe z całego swego majątku. To oznacza, że powództwo opozycyjne oparte na zdarzeniu w postaci przyjęcia spadku po dłużniku, przeciwko któremu wydany został tytuł wykonawczy zwalczany powództwem, może zmierzać do pozbawienia lub ograniczenia wykonalności tego tytułu z tego wyłącznie względu, że wartość stanu czynnego spadku jest niższa niż wysokość egzekwowanego długu.

Nie ma wątpliwości, że w stanie faktycznym wskazanym w pozwie tak nie jest. Sami powodowie przedstawili dowód w postaci protokołu spisu inwentarza, z którego wynika, że stan czynny spadku wynosi 7.879.396 złotych, czysta masa spadkowa stanowi sumę 6.549.666,22 złotych, zaś wysokość długu w stosunku do pozwanej wynosi 1.207.061,64 złotych. Jak widać, egzekwowane zobowiązanie jest znacznie niższe niż wartość stanu czynnego spadku.

Trzeba zwrócić także uwagę, że norma art. 1031 § 2 k.c. nie zakłada konieczności występowania z powództwem opozycyjnym przez spadkobierców przyjmujących spadek dłużnika z dobrodziejstwem inwentarza, bowiem odnosi się do odpowiedzialności za dług, natomiast nie zakłada wygaśnięcia zobowiązania. Powodowie nie powołują się na zdarzenie powodujące wygaśnięcie zobowiązania, natomiast ograniczenie odpowiedzialności uwzględniające normę art. 1031 § 2 k.c. mogło być przedmiotem zastrzeżenia w klauzuli wykonalności przeciwko powodom na podstawie art. 792 k.p.c. W pozwie nie podniesiono braku takiego zastrzeżenia. Powoływanie się na podstawę prawną z tego przepisu

w związku z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. nie uzasadnia powództwa opozycyjnego, bowiem zgodnie z art. 837 k.p.c. dłużnik może powołać się na ograniczenie odpowiedzialności gdy zostało ono zastrzeżone w tytule wykonawczym, natomiast takie zastrzeżenie nie może stanowić podstawy powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1996 roku, II CKN 7/96).

Biorąc pod uwagę powyższe, należało uznać powództwo opozycyjne za bezzasadne. Argumenty powodów o uciążliwości kierowania egzekucji do ich majątku osobistego nie uzasadniają powoływania się na art. 5 k.c. Powodowie nie przyjęli spadku wprost, natomiast w sytuacji przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie może być mowy o naruszeniu egzekucją jakiegokolwiek ich prawa podmiotowego. Powodom nie zagraża uszczuplenie wartości majątku istniejącego przed przyjęciem spadku. Trzeba też zgodzić się z pozwaną, że powodowie mogą poczynić starania w kierunku dobrowolnego uregulowania długu, również przez rozporządzenie majątkiem wchodzącym w skład spadku.

Orzeczenie o kosztach postępowania oparte zostało o art. 98 § 1 k.p.c., a więc z uwzględnieniem zasady odpowiedzialności stron za wynik procesu. Pozwana wygrała proces, toteż należy jej się zwrot kosztów od powodów, których zobowiązanie z tego tytułu jest solidarne. Pozwana nie przedstawiła spisu kosztów, natomiast żądała kosztów wynagrodzenia adwokackiego. Wynagrodzenie adwokackie należy się pozwanej, natomiast nie było podstaw do zasądzenia wynagrodzenia adwokackiego w wysokości przewyższającej minimalną stawkę wynagrodzenia adwokackiego odnoszonego do wartości przedmiotu sporu, określonego w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Udział w rozprawie wymagał od pozwanej sporządzenia jednego pisma procesowego i udziału w jednej rozprawie. Zasądzony zwrot kosztów na rzecz pozwanej obejmuje również opłatę skarbową od udzielonego pełnomocnictwa procesowego.